

Шемчук О.О.

студентка,

Науковий керівник: Крайчинська Г.В.

кандидат філологічних наук, доцент,

Національний університет «Острозька академія»

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ШКОЛЯРІВ

Наша країна продовжує активно запроваджувати реформи. Особлива увага приділяється реформуванню освіти, адже саме з неї починається формування всебічно розвиненої особистості, яка здатна мислити критично та креативно. У зв'язку з розвитком міжнародних зв'язків звертається увага на вивчення іноземних мов.

За таких умов актуальним є формування навичок спілкування іноземною мовою, зокрема англійською, з метою обміну досвідом та інформацією з іноземними колегами, співпраці з партнерами та створення нових проєктів. Тому формування іншомовної комунікативної компетентності школярів є невід'ємним елементом процесу навчання.

Над проблемою формування іншомовної аудитивної компетентності працювали Л. Ванде, О.П. Петрашук, О.Б. Тарнопольський, М. Ткаченко, та інші вітчизняні й зарубіжні дослідники.

Під час навчання аудіювання важливо практикуватися за допомогою тренувальних вправ. Лише система ретельно підібраних вправ може позитивно вплинути на процес навчання цього виду діяльності. Система вправ – ретельно підібрані та розташовані в порядку збільшення мовленнєвих труднощів завдання, з врахуванням становлення мовленнєвих умінь і навичок в різних видах мовленнєвої діяльності.

Вчений О.Б. Тарнопольський зазначає, що аудіювання це «рецептивний вид мовленнєвої діяльності, який забезпечує розуміння того, що сприймається на слух, і належить до усної форми мовлення» [2, с. 124]. Він вказує на те, що аудіювання є активним процесом і велику роль у ньому займає прогнозування інформації, яка буде почута слухачем. Вікові особливості, досвід можуть негативно

впливати на розуміння тексту на слух. Розуміння та сприйняття усного мовлення на слух є невід'ємною частиною формування іншомовної комунікативної компетентності.

Механізм ймовірного прогнозування та вміння переносити аудитивні вміння й навички рідної мови на іноземну позитивно впливають на формування навичок аудіювання. Не менш важливим є також уміння миттєво реагувати на сигнали усного мовлення (логічний наголос, паузи тощо), уміння перемикатися з однієї розумової операції на іншу, а також кмітливість учня [1, с. 123]. Слухачі, які швидко реагують на такі сигнали краще сприймають аудіотекст, виконують завдання пов'язані з ним.

Варто приділяти належну увагу формуванню аудитивних навичок школярів на всіх етапах оволодіння іноземною мовою. У процесі навчання аудіювання передбачається три етапи роботи:

- формулювання інструкції;
- презентація аудіоматеріалу;
- контроль розуміння прослуханого.

Вагому роль відіграє інструкція, що містить конкретні завдання для орієнтування учнів на цілеспрямоване та свідоме розуміння інформації. Інструкція має бути чітко сформована та не містити зайвої інформації. Такі завдання допомагають організувати процес мислення учнів, сконцентрувати їхню увагу на важливій інформації і стимулювати запам'ятовування у процесі слухання. Психологи стверджують, що правильна і точна інструкція здатна збільшити ефективність сприйняття на 25%.

У процесі організації прослуховування аудіотексту дослідники пропонують використовувати такі етапи: підготовчий етап або етап до прослуховування (pre-listening), безпосереднє прослуховування аудіотексту (listening) та виконання завдань після прослуховування (post-listening).

Завдання першого етапу – це чітке визначення мети аудіювання. На цьому етапі учні ознайомлюються з інструкцією, аналізують її та виділяють основні аспекти.

На другому етапі учні мають можливість прослухати аудіотекст, перевірити свої здогадки, проаналізувати почуте та обрати правильну відповідь.

Під час третього етапу учні перевіряють правильність своїх відповідей, та мають можливість здійснити іншомовну комунікацію використовуючи ключові слова з прослуханого матеріалу.

В процесі побудови системи вправ для розуміння аудіо матеріалу на слух варто брати до уваги наступні пункти:

- взаємодію аудіювання і говоріння як двох форм усного спілкування;
- взаємодію підготовчих та мовленневих вправ, кількість та послідовність виконання вправ залежать від рівня підготовки учнів та їхнього мовленнєвого досвіду;
- поступове збільшення труднощів, яке позитивно впливає на виконання вправ.

Існує досить багато вправ спрямованих на формування навичок аудіювання.

Основні види вправ:

1. Повтор за диктором, який можливий синхронно або під час паузи. Ця вправа широко застосовується на початковому етапі.
2. Вправи на формування ймовірного прогнозування (дібрати значення до слів, скласти словосполучення, завершити текст або фразу).
3. Вправи на розвиток мовленнєвого слуху. Для цього виду вправ можна використовувати аудіозапис із зоровою опорою або спрямоване аудіювання, яке зорієнтоване на впізнання конкретних слів, конструкцій.
4. Вправи спрямовані на тренування пам'яті (обрати вірне твердження, відповісти на запитання, знайти помилки між усним та друкованим текстом, прослухати слова та згрупувати їх за певними критеріями).

Основна метою аудіювання – підготовка учнів до спілкування в іншомовному середовищі. Виконуючи вправи таких типів регулярно учні розвиватимуть навички іншомовної компетенції, досягатимуть високого рівня розуміння усного мовлення на слух. Варто пам'ятати, що тексти для прослуховування повинні бути максимально наближеними до реальних ситуацій, мають бути цікавими та інформативними, щоб спонукати учнів до обговорення. Важливо щоб лексичні одиниці, які вивчаються протягом теми, були наявні в

аудіотексті. Це допоможе зробити заняття комплексним, окрім розвитку навичок аудіювання буде повторюватися лексичний матеріал, відбуватися сприйняття на слух і вдосконалення вимови.

Формування іншомовної комунікативної компетентності школярів є важливою та невід'ємною частиною на шляху до вільного володіння іноземною мовою. Школярі повинні регулярно тренуватися за допомогою вправ, які допомагають розвивати аудитивні навички. Тексти для прослуховування мають відповідати віку, інтересам і рівню володіння мовою учнів. Тільки правильна організація процесу аудіювання може гарантувати позитивний результат.

Список використаних джерел:

1. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник. – Вид. 2-е, випр. і перероб./ кол. авторів під кер. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2002. – 328 с.
2. Тарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти: Навч. посібник. – К.: Фірма «ІНКОС», 2006. – 248 с.